

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 6141/2020
27.01.2021. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Божицара Вујичића, председника већа, Весне Субић, Јелице Бојанић Керкез, Гордане Комненић и Зоране Делибашић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., ..., чији је пуномоћник Александар Оленик, адвокат из ..., против тужене Републике Србије-Министарства унутрашњих послова Републике Србије, Сектор за ванредне ситуације, коју заступа Државно правобранилаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 72/2019 од 11.10.2019. године, у седници већа одржаној дана 27.01.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 72/2019 од 11.10.2019. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 72/2019 од 11.10.2019. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 4893/2018 од 14.11.2018. године, а предмет враћа првостепеном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 4893/18 од 14.11.2018. године, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати износ од 1.924.720,00 динара, са законском затезном каматом од 14.11.2018. године, до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка исплати износ од 184.384,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 72/19 од 11.10.2019. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена је пресуда Првог основног суда у Београду П 4893/2018 од 14.11.2018. године. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложила да се о ревизији одлучи на основу члана 404. ЗПП.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Применом члана 404. став 1. наведеног Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 72/11 и 55/14), посебна ревизија се може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда, потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права. Према ставу 2. истог члана, испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије, Врховни касациони суд цени у већу од пет судија.

У конкретном случају, предмет спора је захтев за накнаду материјалне штете на пољопривредним културама тужиоца, настале услед елементарне непогоде-града, Врховни касациони суд налази да је због бројности ове врсте спорова (штета од града) и противречних одлука у погледу спорног питања да ли је за штету одговорна држава или општина, да ли постоји њихова солидарна одговорност, као и у погледу степена одговорности државе за накнаду ове штете, потребно уједначити судску праксу, чиме су испуњени услови из члана 404. ЗПП за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној, на основу чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку, па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, дана 30.07.2014. године, у вечерњим сатима, дошло је до елементарне непогоде, која је нанела штету на засадима тужиоца на подручју Општине Ариље, када је тужиоцу страдало 75% засада малина на 0,64 хектара, а потом 100% засада малина на 0,15 хектара, потом 50% засада шљива на 0,5 хектара и 15% засада на ливади од 4 хектара. Решењем Општине Ариље број 87-81-224/2016 од 27.04.2016. године, одређено је да средства добијена од Министарства финансија у износу од 6.228.000,00 динара, представљају наменска средства на име помоћи Републике Србије у циљу ублажавања насталих последица од елементарних непогода. Решењем 01 број 06-7/16 од 01.04.2016. године одређено је да се из буџета тужене, пољопривредницима изврши исплата накнада штете која је настала услед елементарне непогоде – града, дана 14.05.2015. године. На основу извештаја о процењеној штети од града на пољопривредним културама, на подручју Општине Ариље, комисија за процену штете на засадима малина и другог воћа, поврћа и стрмог жита проузроковане градом на територији Општине Ариље, определила је појединачне износе средстава која произвођачима припада, што износи 2% од висине процењене штете. У прилогу наведеног решења, наведено је да је тужиоцу процењен износ штете на 1.964.000,00 динара, а да му је исплаћен износ од 39.280,00 динара.

Код таквог чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и обавезали тужену да плати тужиоцу износ од 1.924.720,00 динара, налазећи да је тужена, применом члана 2. и 8. Закона о ванредним ситуацијама и члана 18. Закона о метеоролошкој и хидролошкој делатности, пасивно легитимисана и у обавези да тужиоцу накнади насталу штету.

Врховни касациони суд налази да је правилно становиште нижестепених судова о пасивној легитимацији и одговорности тужене Републике Србије за насталу штету.

Одредбама Закона о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 44/14), одређено је да су послови противградне заштите у надлежности Министарства унутрашњих послова и обављају се преко Сектора за ванредне ситуације. Иако сезона одбране од града у Републици Србији почиње 15. априла, а завршава се 15. октобра, орган тужене је дана 30.07.2014. године, у условима постојања градоносних облака и опасности од града, пропустио да стрелцима нареди да дејствују у циљу заштите материјалних добара становника Општине Топола, због чега одговара за штету која је тужиоцу овом приликом нанета. При томе, појава градоносних облака, се у метеоролошком смислу, може предвидети и предузимањем одговарајућих мера којима се штета у претежном делу може спречити, због чега, супротно наводима ревизије, град не представља вишу силу да би тужена, у смислу члана 177. ЗОО, била ослобођена од одговорности.

Неосновано се ревизијом истиче да нису испуњени услови из Закона о ванредним ситуацијама, за постојање одговорности тужене.

Наиме, у смислу члана 8. став 1. тачка 3. Закона о ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“, бр. 111/09, 92/11, 93/12), град представља елементарну непогоду, а у складу са одредбом члана 4. став 1. тачка 1. овог Закона, субјекти заштите су и државни органи. Одредбом члана 5. тачка а) овог Закона, утврђено је начело права на заштиту, којом је утврђено да свако има право на заштиту од несрећа и катастрофа проузрокованих елементарним непогодама, а тачком г) истог члана и начело превентивне заштите, по коме органи државне управе, органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе и друга правна лица, приликом обезбеђења заштите од елементарних непогода и других несрећа, приоритетно спроводе превентивне мере заштите у складу са својим надлежностима. Надлежности ових органа утврђене су истим Законом, па су одредбом члана 11. Закона, утврђене надлежности МУП-а РС, који, између осталог, координира рад са свим субјектима система заштите и спасавања по питањима организације, планирања, припреме и спровођења мера и активности превенције и смањења ризика, заштите и спасавања (тачка 5.), организује систем осматрања, обавештавања, радног упознавања и узбуњивања на територији Републике Србије (тачка 6.) и припрема и спроводи безбедоносну заштиту (члан 11. тачка 8. Закона).

Правилна примена наведених законских одредаба подразумева да Република Србија код надлежног сектора МУП-а, врши испоруку противградних ракета, обучава и финансира накнаду за рад стрелаца и даје дозволу за дејство противградних станица у случају ванредних ситуација и елементарних непогода (градоносни облаци), па у случају штете настале овим штетним догађајима, тужена Република Србија, јесте одговорна и у обавези да исту накнади оштећенима, применом члана 35. Устава РС, члана 172. ЗОО и цитираним правилима и начелима Закона о ванредним ситуацијама.

Законом о локалној самоуправи („Службени гласник РС“ бр. 122/07) одређено да општина организује заштиту од елементарних непогода, па би за проузроковану штету насталу дејством елементарних непогода могла одговорати и општина, али како се ради о штети за коју одговара више лица, то је у питању њихова солидарна

одговорност, у смислу члана 206. ЗОО, у ком случају оштећени има право избора од кога ће захтевати испуњење, односно у конкретном случају, накнаду настале штете (члан 414. ЗОО), што је тужилац и учинио подношењем тужбе у овој правној ствари само против тужене Републике Србије. Сходно изнетом, указивање тужене о постојању одговорности општине, може бити од значаја само у евентуалној регресној парници између Републике Србије и општине, али не и у парници по тужби оштећеног, против једног од солидарно одговорног штетника.

На основу изнетог, Врховни касациони суд налази да је правилно побијаном одлуком утврђено да тужена Република Србија јесте пасивно легитимисана и тиме у обавези да тужиоцу накнади штету насталу на пољопривредним културама, услед дејства елементарне непогоде, изазване градом и олујним ветром.

Међутим, одредбом члана 192. став 1. ЗОО, прописано је да правило о подељеној одговорности, по коме оштећени који је допринео да штета настане или да буде већа, него што би иначе била има право само на сразмерно смањену накнаду. То у конкретном случају значи да је тужилац, као оштећени, био у обавези да предузме одређене мере ради спречавања или смањења штете коју могу да изазову градоносни облаци или град, с обзиром да је реално претпоставити да у току године може доћи до ове врсте непогоде и изазивања штете на пољопривредним културама. Уколико то (тужилац као оштећени) није учинио, штетник одговара само у делу који тужилац (оштећени), својим радњама није могао спречити.

Наиме, у току поступка тужена је указивала на постојање доприноса тужиоца за насталу штету, јер поред противградних ракета постоје и други, савременији и ефикаснији начини, одбране од града које може предузети и сам пољопривредни произвођач. Међутим, из побијане одлуке не може се утврдити у чему се састоји и колики је допринос тужиоца, посебно имајући у виду да је тужена обавезна да насталу штету тужиоцу накнади у целости.

Имајући у виду да је на овај начин, због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 2. ЗПП, укинуо нижестепене одлуке и предмет вратио првостепеном суду на поновно одлучивање, односно одлучио као у ставу другом изреке.

У поновном поступку првостепени суд ће утврдити чињенично стање имајући у виду примедбе из овог решења, а потом правилном применом материјалног права донети нову и закониту одлуку.

**Председник већа – судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић